

Učiteljski Tovariš

Glasilo „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejujeta:

Jakob Dimnik in Engelbert Gangl

učitelja v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Jakob Dimnik**, Šubičeve ulice št. 3.

Vsebina: Na koncu leta. — Slovenskim knjigotržcem, trgovcem in obrtnikom. — Peter — ič: 1000. — Književnost in umetnost. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Na koncu leta.

„Da je „Učiteljski Tovariš“ pazno sledil okoliščinam in razmeram novega časa, je najboljši dokaz njegova redka starost med slovenskim časopisjem, zakaj prepričani smo, da bi moral „Učiteljski Tovariš“ že davno prenehati ter narediti prostor drugemu listu, če bi ne izpreminjal svojega programa po potrebah in razmerah današnjega časa, ki teži po napredku.“

Tako smo pisali ob novem letu in te besede ponavljamo danes, ko vabimo vse svoje zavedne in napredne tovariše in tovarišice, vse prijatelje slovenskega naprednega, svobodomiselnega učiteljstva, razna narodna društva in vse tiste, ki se zanimajo za naš stan in za naš razvoj, da ostanejo „Učiteljskemu Tovarišu“ tudi v njegovem štiridesetem letu zvesti ter ga podpirajo gmotno in s peresom v tem prevažnem, a težavnem delu. Le na ta način mu bo mogoče izvrševati njega važno nalogo. Zvesti naj mu ostanejo vsi stari naročniki, pridruži naj se jim pa čim več novih po Kranjskem, Štajarskem in Primorskem.

Kakor znano, postane z novim letom „Učiteljski Tovariš“ last „Zaveze“ ter kot tak glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva. Potezal se bo v prvi vrsti za izboljšanje gmotnega stanja vsemu slovenskemu, istrsko-hrvaškemu in dalmatinskemu učiteljstvu. Bojeval se bo neustrašeno za pravice in ugled novodobnega, svobodomiselnega učiteljstva in nove šole na podstavi državnega šolskega zakona. V ta namen mu je pa treba ne samo gmotne, ampak tudi duševne podpore.

Zato prosimo vse somišljenike, da redno plačujejo naročnino in „Tovarišu“ prav pridno dopisujejo ter ga natančno in pravočasno obveščajo o vsem, kar se zgodi novega na šolskem in učiteljskem polju in kar bi utegnilo govoriti v prilog nove šole in naprednega učiteljstva.

Da pa vsak učitelj in učiteljica zve, kaj se godi na avstrijski jugoslovanski učiteljski zemlji — in to bo mogoče zvedeti le potom glasila „Zaveze“ — zato naj vsakdo skrbi, da se bo čital „Učiteljski Tovariš“ v vsaki poštteni učiteljski in učiteljstvu prijazni hiši. „Vsi za enega in eden za vse“ — to bodi geslo vsega avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva in potem so resnične besede, ki smo jih

zapisali v letošnji novoletni številki: Današnje gibanje in delovanje ljudskega učiteljstva na polju ljudskega šolstva, kakor tudi v raznih društvih in korporacijah ter na polju narodne prosvete sploh, nas navdaja z veselo nado, da gre ljudski učitelj na dan, da mu bo kmalu zasvetila lepša zarja in ne bo dolgo, ko bo napočila doba ljudskega učiteljstva.

V uredništvu bo z novim letom prememba. List bo urejeval uredniški odsek, ki je sestavljen iz priznanih slovenskih in hrvaških učiteljev. Prosimo pa, da se v prihodnje vsa pisma, namenjena našemu listu, pošiljajo samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani, nikdar pa ne na ime posameznikov iz uredniškega odseka.

Učiteljski Tovariš bo izhajal tudi v bodoče 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter bo veljal za vse leto 8 K, na pol leta 4 K in na četrt leta pa 2 K. Cenjene naročnike pa uljudno prosimo, naj čim preje poravnajo naročnino, katero jo treba plačevati **naprej**, da se more vzdržati red.

Bratje učitelji in sestre učiteljice avstrijskega juga! Podajmo si složno desnice, da s složnim delom povzdignemo sebe in novo šolo, in dobri Bog bo blagoslovil plemeniti naš trud!

Slovenskim knjigotržcem, trgovcem in obrtnikom.

Učiteljski Tovariš preide z novim letom v last „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“, ki ima svoje člane po Kranjskem, Štajarskem, Koroškem in Primorskem, ki si bo pa v najbližnji bodočnosti pridobila člane tudi v Dalmaciji.

„Učiteljski Tovariš“ bo stanovsko glasilo vsega avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva, zato se nadeja podpisani direktorij, da bo mnogobrojno razširjen po vseh kronovinah, združenih v „Zavezi“, v učiteljskih pa tudi v neučiteljskih krogih.

„Učiteljski Tovariš“ bo imel od novega leta posebno inseratno prilogo, ako se oglasi toliko slovenskih knjigotržcev, trgovcev in obrtnikov, da bodo tiskarski stroški inseratne priloge pokriti. Inseratna pri-

loga bo obsežala štiri ali dve strani, kakršno bo že število tistih tvrtk, ki bodo objavljale v „Učiteljskem Tovarišu“ svoja oglasila.

Podpisani direktorij se obrača torej do vseh slovenskih knjigotržcev, trgovcev in obrtnikov, ki imajo kaj zveze s šolstvom ali učiteljstvom, s prošnjo, naj zagotove „Učiteljskemu Tovarišu“ inseratno prilogo s tem, da bodo od novega leta dalje v nji objavljali svoja oglasila.

Ker bo — kakor smo omenili — „Učiteljski Tovariš“ po novem letu jako razširjen list, ki bo izhajal po trikrat na mesec, bo njegova inseratna priloga inseriranim tvrdkam dobro služila.

Oglasila je pošiljati pod naslovom „Upravništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani“.

Inerate bo plačevati po dogovoru.

Direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

L. Jelenc,
predsednik.

Drag. Česnik,
tajnik.

1000.

Spisal Peter — ič.

Pragi tovariš, mila tovarišica! Ali vaju število 1000 ne spominja na konec prosvetljenega XIX. stoletja?

O da, da, bodeta mi oba hitro odgovorila. Z novim letom bomo tudi mi — pionirji narodne prosvete — svoje dohodke računali na tisoče. Res je, zadela sta jo! Ogledujta si mojo pobotnico, katero imam že pripravljeno za mesec prosinca 1900! Vidita, kajne, da je letna plača 1000 K, petletnica celih 80 K in opravilna doklada samo 60 K — skupaj toraj 1140 K. Ako 1140 K letne plače razdelim v mesečne prejemke, bom torej dobival vsak mesec blizu — stotak — odštevši le 20% za pokojninski zaklad.

To pa skoraj ne smem misliti, da imajo moji nekdanji součenci, ki nikdar niso prebili ne izpita učne sposobnosti, nikdar napravili mature, ki niti niso bili sposobni vstopiti v II. ali III. letnik učiteljskega, IV. letnika pa še videli niso — a vendar imajo sedaj v svoji službi mesečne plače blizu 100 gld. in tudi več. Zakaj? Tu je gotovo kaka pomota v goldinarski in kronski veljavi!

Kaj pa moji nekdanji tovariši, ki so se še o pravem času poslovili od učiteljevanja? Ti gospodje oficirji in uradniki v trgih in mestih bodo dobivali svoje dobre plače z novim letom tudi v kronski veljavi in jih čisto nič ne bodo motili stari goldinarji.

Bode kronska veljava nam učiteljem kaj pomagala? Ali bomo za naprej imeli kaj več denarja? Ali ne bode nič več toliko družinskih skrbi? Ali bode učitelj v kronski veljavi bolje plačan od navadnega žandarja?

Maturo sem prebil pred 10. leti in bil imenovan provizoričnim učiteljem v trgu R. na Dolenjskem. Tu mi je g. voditelj odločil, da bom po eno uro na teden poučeval v ponavljavni šoli — to je bil gotovo kak popoljšek. Med učenci 12—14 letnimi je bil tudi 14 letni deček, koji je še tisto leto dovršil svoje študije in prejel — odhodnico. Odhodnica menda ne izpričuje posebnih talentov!

Ta „jurist“ je šel z 18. letom prostovoljno k vojakom ter se v časti povspel do „koprola“. Naj omenim tu, da sem jaz še vedno nadomestni rezervnik brez „štern“ ter da moram v vojaški suknji svojemu učencu skazati čast in mu „salutirati“.

Ta korporal je sedaj orožnik ali žandar v Z.

Tudi orožniki prejemajo plačo za svoj trud.

Primerjajmo plače orožnikov — plačam učiteljev ne oziraje se na študije ali kaj drugega.

Moj učenec pred 10 leti v trgu R. na Dolenjskem — sedaj žandar v Z., prejema letne plače v kronski veljavi 1100 K, po vrhu dobi še na leto 80 K za obleko, ima prosto stanovanje kakor jaz, ker sem učitelj na enorazrednici. Tu mi je pripomniti, da moji vrstniki tovariši na večrazrednicah nimajo prostega stanovanja in ne opravilne doklade, imajo torej 100 K manj plače — kakor moj učenec — žandar. Da imam tudi jaz 40 K manj od njegove plače — je torej resnično pa žalostno in sramotno. Učitelj manj plače — kakor pa učenec žandar! Ali je še kaj pravice na svetu? Kaj mi pomagajo vsa priznalna pisma za uspešno delovanje slavnih krajnih ter slavnih c. kr. okrajnih šolskih svetov, katera so mi bila doposlana, ako se moram na vse pretege boriti, da svojo obilno družino 7 glav preživljam z manjšo plačo, kakor jo ima moj učenec — žandar, ki sam prosto živi, kakor tiček v gaju.

Da bodo pa prej izboljšali plače cestarjem, kakor pa učiteljem, je skoraj verjetno, kajti stari bogovi še vedno sovražijo učitelja.

Veselo novo leto, zadnje v XIX. stoletju, voščim in želim vsem svojim tovarišem in vsem tovarišicam ter tudi vsem tistim gospodom, ki bodo pri prvi priliki priborili učiteljem boljšo bodočnost.

Književnost in umetnost.

Razglednice v korist „Učiteljskemu konviktu“. G. Ivan Bonač, trgovec v Ljubljani, je založil in izdal v korist „Učiteljskemu konviktu“ krasne razglednice, na katerih je videti dobro zadeta Andreja Praprotnika podoba, A. Praprotnikova rojstna hiša iz Podbrezja, A. Praprotnikov rojstni kraj. Vsaka razglednica nese „konviktu“ 1 kr. 100 komadov velja franko 4 gld. Kdor pošlje za 100 razglednic 4 gld., jih dobi poštne prosto. 50 komadov velja 2 gld., kdor jih plača naprej. Posamezne razglednice so po 5 kr.

Tovariši, agitujte po vsem Slovenskem za te razglednice. Pri vseh trgovcih zahtevajte le te naše razglednice, saj nese vsaka našemu konviktu 1 kr. Zrna ...

Rudolf Vrabl: Sveta noč. Obseg: I. Smrtne sanje. II. Ob materini gomili. III. Zlata riba. IV. Sveta gora. V. Vijolici. VI. Dedkova povest. — Teh šest pravljic, oziroma pripovedk je združil g. Vrabl pod skupnim naslovom „Sveta noč“ in na 55. straneh lepo opremljene knjižice izdal slovenski mladini v prijetno zabavo. Prijetno nas ogreva ljubezen do mamice, ki tako toplo sije iz vsake vrstice. Jezik teče g. Vrablu gladko, tako da nam je tudi na to stran pohvaliti njegovo knjižico. Ker velja samo 15 kr., bo našla nemara obilo kupcev.

I. redni koncert „Glasbene Matice“ se je vršil dne 3. grudnia v zgornji veliki dvorani „Narodnega doma“ v Ljubljani pod mojstrskim vodstvom koncertnega vodje g. Mateja Hubada. Posamezne točke izbranega vzporeda so se izvajale z ono preciznostjo, pa tudi z ono dovršenostjo, kakršna je mogoča pod takim vodstvom le pri naši „Glasbeni Matici“. Nekaj izrednega je bil za nas nastop c. kr. dvornega opernega pevca (basista) g. Vil. Heša z Dunaja, kojemu je bil poklonjen krasen venec s trakovi. Nam pa je vendar najbolje ugajal Cezar Kjujev mešani zbor „Dve roži“. Ta krasna, ta ruska skladba nas je napajala z neko posebno, nepoznano omamo — segala nam je v dušo. Žal, da smo jo smeli slišati